

T.C.
ADALET BAKANLIđI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü
(Mağdur Hakları Daire Başkanlığı)

Sayı:78548895-604-0001-2017-E.25/8407
Konu :AGO Uygulamaları / Farkındalık

24/01/2020

DAđITIM YERLERİNE (İSTANBUL BAROSU)

Mađdurlara, suç sonrası destek olmak, rehberlik hizmeti sunmak, suç sonrası tekrarlanan mağduriyetler yaşanmasının önüne geçmek amacıyla kurulan Bakanlığımız tarafından, fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen kırılğan grup suç mağdurlarının ifade ve beyanlarının uzman eşliğinde özel ortamlarda alınması için 2017 yılında kurulmaya başlanan ve Ülkemiz geneline yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların devam ettiği Adli Görüşme Odaları (AGO) uygulaması ile; öncelikle mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılğan gruba mensup mağdurların korunmaları, adalete erişimlerinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Özellikle cinsel saldırı ve çocuğun cinsel istismarı gibi hassas soruşturma ve kovuşturmalarda fail ile mağdurun yüz yüze getirilmemesi ve mağdurun ikincil örselenmesinin önüne geçilebilmesi noktasında AGO uygulamaları ayrı bir önem arz etmektedir.

Bu uygulama sayesinde "çocuğun üstün yararı" ilkesi gözetilmek suretiyle mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocukların, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılğan gruba mensup mağdurların adli süreçlerde ikincil örselenmelerinin önüne geçilebilmektedir. Bu odalarda uzman desteği ile alınan sağlıklı beyanlar ile maddi gerçeğin ortaya çıkmasına da katkı sunulmaktadır.

AGO uygulamaları bağlamında, bazı adliyeler başarılı bir istatistik ortaya koyarken, bazı adliyelerdeki uygulamaların ise sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu konuda birçok farkındalık faaliyeti icra edilmiş ve AGO eğitimleri yapılmıştır.

Bu noktada özellikle Türk Ceza Kanunu 102 ve 103 üncü maddelerine ilişkin (cinsel saldırı / çocuğun cinsel istismarı) dosyalarda bu odaların kullanımı elzem görülmektedir. AGO'ların kullanımı esasen bu suçlara münhasır olmamakla birlikte, bu suç tiplerinde mutlaka kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir. Zira bu suçlarda mağdurun ikinci defa duruşmada sanıkla yüz yüze getirilmemesi ve yaşadığı travmatik olayı tekrar duruşmada anlatmak durumunda kalmaması önem arz etmektedir. Özellikle çocuğun yüksek yararı bunu gerektirmektedir.

Bu nedenle 24.10.2019 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 17.10.2019 tarihli ve 7188 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Ceza Muhakemesi Kanununun 236 ncı maddesine eklenen fıkralarla, özellikle Türk Ceza Kanunu'nun "Cinsel Saldırı" kenar başlıklı 102 nci ve "Çocuğun Cinsel İstismarı" kenar başlıklı 103 üncü maddeleri kapsamında özel ortam ve merkezlerde bu ifadelerin alınması öngörülmüştür.

Ceza Muhakemesi Kanununun 236. maddesine eklenen dördüncü fıkra ile ifade ve beyanının özel ortamda alınması gerektiği ya da şüpheli veya sanık ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen çocuk veya mağdurların ifade ve beyanlarının özel ortamda uzmanlar aracılığıyla alınması öngörülmektedir.

Yapılan düzenlemeler ile esasen mağdur çocuğun soruşturma aşamasında uzman eşliğinde kayda alınan ÇİM ifadesinin kovuşturma aşamasında da sadece izlenerek, bu ifade ile yetinilmesi, belli bir zaman sonra çocuktan tekrar olayı anlatması istenilerek yaşadığı travmanın tekrarlanmamasıdır. Ancak maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için zorunluluk bulunan durumlarda tekrar çocuk ifadesine başvurulacak ise bu ifade artık duruşmalarda alınamayacak bu ifadelerin alınmasına mahsus olarak oluşturulan merkezlerde ve özel alanlarda alınacaktır.

Mağdur çocuk ifadesi ÇİM de alınmışsa ve yargılama sırasında mağdur çocuk bir daha dinlenilmeyecekse, ÇİM ve AGO elbet kullanılmayacaktır. Zira çocuğun yüksek yararı ilkesinden hareketle ikincil örselenmesine engel olmak esastır. Ancak savunma hakkının kısıtlanmaması, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasında zorunluluk bulunması gibi durumlarda mağdur beyanına duruşmada tekrar başvurulması mutlaka gerekli ise bu ifadenin özel olarak oluşturulan bu merkez ve odalarda alınması, mağdurun ikincil örselenmesinin önüne geçecektir. Bu yaklaşımdan hareketle ÇİM ve AGO uygulaması birbirini tamamlayan uygulamalardır.

İşlenen suçun etkilerini üzerinden atamayan, sanıkla yüzyüze gelmeden uzman desteği ile ifadesine başvurulmasında fayda görülen kaygı düzeyi yüksek mağdurların ifade ve beyanlarına adli görüşme odalarında başvurulması yönünde mahkemelerden talepte bulunulabileceği değerlendirilmektedir.

Özellikle cinsel suçlar ve çocuklara karşı işlenen suçlar başta olmak üzere birtakım hassas soruşturma ve kovuşturmalarda AGO kullanımı elzem görülmektedir. Bu sebeple, suç teşkil eden eylemin başlıca tanığı olan mağdurdan sağlıklı bir beyan delili elde etmek ve mağdurun kendini rahat ifade edebilmesini kolaylaştırmak için özel ortamda ifade ve beyan alınmasının gerekliliğini ortaya koyan talep ve somut gerekçeler ile avukatların, mağdur beyanının AGO'da uzmanlar aracılığı ile alınmasını isteyebilecekleri düşünülmektedir.

Bu noktada mağdur vekili olarak avukatların da müvekkillerinin bu özel durumunu gerekçelendirerek mahkemelerden AGO kullanılarak mağdur beyanının alınması yönünde talepte bulunabilecekleri ve yine Baro Başkanlığı olarak staj komisyonları başta olmak üzere çocuk ve kadın komisyonlarında avukatlara yönelik bilgilendirme ve farkındalığı artırıcı çalışmalar ve eğitim faaliyetleri yapılmasının yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Bu itibarla;

1- Adli görüşme odalarının soruşturma ve kovuşturma aşamalarında kaygı düzeyi yüksek kırılgan grup suç mağdurlarının ifade ve beyanlarının alınmasında kullanılabileceği ve bu yönde talepte bulunulabileceği,

2- Bu hususta Baronuz avukatlarının yazılı olarak ve dijital platformlar aracılığı ile bilgilendirilmesi,

3- Mağdur odaklı yaklaşım ve Adli Görüşme Odaları uygulamalarına avukatlık staj baro eğitim müfredatında yer verilmesi,

4- Ekte gönderilen AGO tanıtımına yönelik hazırlanan afiş ve broşürlerin baro odalarına asılması ve bu tanıtım materyallerine baro panosu ile dijital versiyonlarına baro internet sitesinde yer verilmesi,

5- Bulduğunuz ildeki ÇİM ve AGO uygulamaları konusundaki değerlendirme, görüş ve önerilerin Başkanlığımıza gönderilebileceği, (magdur@adalet.gov.tr)

Hususlarını bilgilerine rica ederim.

Yakup MOGUL

Hâkim, Bakan a., Genel Müdür